
Zpráva o činnosti AS UK za období duben 1991 – březen 1993 (za dvě funkční období)

Zpráva o činnosti AS UK za období duben 1991 – březen 1993

Zpráva za dvě funkční období

Vážené kolegyně,
Vážení kolegové,
členové akademické obce.

Akademický senát univerzity Karlovy se snaží zavést tradici závěrečných zpráv při ukončení funkčního období. Učinil tak na závěr 1. funkčního období v r. 1991 a činí tak i letos, na závěr 2. funkčního období.

Předložená zpráva poskytuje přehled nejdůležitějších otázek, kterými se AS zabýval a uvádí i stručný popis situace, z které při jednáních AS vycházel. I když tato zpráva nemůže obsahovat a neobsahuje popis všech problémů jimiž se AS zabýval, doufáme, že bude alespoň částečným přínosem jak pro akademickou obec, tak zejména pro další činnost AS v dalších funkčních obdobích.

V příloze této zprávy je stručný statistický přehled účasti jednotlivých členů AS na jednáních a další činnosti AS. Z tohoto přehledu je patrný jistý pokles aktivity členů AS v období 1991 – 92. Např. účast na zasedáních AS poklesla ve studentské části z 61% na 55%, v zaměstnanecké části z 82% na 75%. Tento pokles je jistě součástí celkového ochabnutí zájmu v měřítku celospolečenském, nicméně lze doufat, že je jenom dočasným. Z předložené zprávy, ale především z každodenního života jasně vyplývá obrovské množství problémů, které je nezbytné řešit a to pouze cestou aktivity celé akademické obce. Bylo by na místě zamyslet se i při této příležitosti o příčinách zmíněného jevu, zejména pak v radách studentů.

A. Činnost samosprávná

Tato oblast činnosti AS patří k základním činnostem, vzhledem k tomu, že AS je podle zákona nejvyšším samosprávným orgánem školy. V této činnosti, i když na první pohled v konkrétních bodech různorodě, se snažil AS působit jako jeden orgán, hledal společné zájmy všech fakult, vycházel z jednotlivých hledisek a působil tak v rámci univerzity jako celku. Nutno zdůraznit, že za celé funkční období se v jednání AS neprosazovaly lokální zájmy jakékoli skupiny senátorů.

a) Volba rektora a schválení externích členů VR

Volba rektora patří k hlavním povinnostem AS vysoké školy a na začátku v r. 1991 přistoupil AS k tomuto aktu s maximální vážností. Je nutno však na celou proceduru pohlížet z poněkud širších hledisek. Především je nezbytné uvést, že volba proběhla na základě § 36/1 zákona č. 172/90 Sb. Předtím byl rektor UK volen AS v lednu 1990, tj. ihned po listopadu 1989, vlastně v přechodném období bez nové nebo novelizované legislativy, kdy změny byly uváděny do života z naprosté nevyhnutelnosti. V r. 1996 probíhaly velmi intenzivní a hluboké změny v rámci celé univerzity a protože zákon č. 172/90 Sb. ukončil toto funkční období datem 31. 1. 1991, musela se nová volba uskutečnit již začátkem ledna 1991. Zřejmě tato okolnost měla za následek, že do voleb vstupoval nakonec jediný kandidát, i když AS vyvinul značné úsilí, aby kandidovalo kandidátů několik. Domnívám se, že je správné, aby rektor byl volen z několika kandidátů a doporučujeme zachovat takovou volbu i v budoucnu.

Podle Statutu UK tvoří vědeckou radu rektor UK (předseda), děkani fakult a další externí členové – významné osobnosti – schvalované AS na návrh rektora. Funkční období VR UK je shodné s funkčním obdobím rektora UK. AS schválil pro toto funkční období 5 návrhů rektora na externí členy VR UK.

AS UK vyžadoval projednání všech zásadních návrhů, týkajících se zejména otázek pedagogických a vědeckých před vědeckou radou UK. Tak bylo možné prosazovat jistou kontinuitu a koncepčnost v rozhodnutích AS v uvedených otázkách, i když zmíněná koncepce nebyla prozatím přesně a jasně formulována. VR UK tímto měla prostor pro svoji

činnost a plnění svých povinností. Domníváme se však, že zejména iniciativní činnost VR UK by v budoucnu měla být mnohem aktivnější. Rovněž je nezbytné dohodnout způsob konkrétní průběžné informovanosti o činnosti VR jak AS tak i akademické obce UK. Další principiální otázkou je struktura VR UK – pro všestranné posouzení podstatných otázek vědecké a pedagogické činnosti na univerzitě by patrně bylo užitečné neomezovat se pouze na kolegium rektora, klub děkanů a externí členy, protože vhodným složením VR z univerzitních osobností lze lépe zajistit kompetenci tohoto sboru ve všech svěřených úkolech.

b) Konstituování pracovních komisí AS

Po počátečním období charakterizovaném hledáním a vyjasňováním úlohy AS ve struktuře VŠ, k němuž jistě přispěl i zákon o VŠ, i když zde jsou úkoly AS vymezeny pouze rámcově, bylo 2. funkční období již zaměřeno na plnění jeho funkcí.

Zvážením vzniklé situace dospěl AS k závěru, že neefektivnějším způsobem řešení úloh bude systém pracovních komisí, které mohou být tvořeny buďto ad hoc pro daný účel, anebo jako stálé pracovní orgány AS. S odstupem času lze hodnotit tento krok AS jako účelný, protože všechny komise byly funkční a významně dopomohly ke zdárnému vyřešení celé řady úkolů. Z úloh plynoucích z podmínek akademického života byly patrně z nejzatíženějších komise pro posuzování náj. smluv, ekonomická a sociální, ale i další komise pracovaly spolehlivě a všechny řešené problémy, o kterých pojednává tato zpráva, by nemohly být dovedeny do konce bez rozhodujícího přispění odpovídajících komisí. Úplný přehled o komisích zřízených AS je přílohou této zprávy.

Zvláštní pozornost zasluhuje „akademický soud“, zřízený jako jedna z komisí AS. Původní představa o tomto orgánu byla, že se bude zabývat problémy členů AO vznikajícími z postupů neslučitelných s etikou a morálkou akademického života. Protože za celé funkční období tento orgán neobdržel žádný impuls k projednávání, s postupem času upadl v zapomnění. V poslední době (od prosince 1992) se však na AS obrátilo několik členů AO zejména v souvislosti s otázkami lustrací ale i s problémy dalšími. Vznikla proto aktuální potřeba hlouběji projednat otázku akademického soudu a tato záležitost je v současné době připravována k projednání a pravděpodobně bude do konce funkčního období uzavřena.

c) Tvorba a schvalování ročního rozpočtu

Schvalování ročního rozpočtu vysoké školy je povinností AS stanovenou zákonem č. 172/90, Sb. Posouzením návrhu rozpočtu byla vždy pověřena ekonomická komise AS, která tento úkol plnila ve spolupráci s ekonomickým odborem RUK. Zásady pro rozpis v rámci UK byly dohodnuty pro každý finanční rok zvlášť a to v závislosti na zásadách stanovení rozpisu RVŠ pro jednotlivé vysoké školy. Zvlášť byla stanovena částka rozpočtu pro rektorát a součásti UK. Pro finanční rok 1992 již byla celková rozpočtová částka pro UK stanovena globálně a její rozpis byl plně v kompetenci přípravy na UK. Nedostatkem tohoto postupu však bylo, že s definitivní verzí rozpisu bylo nutné čekat na metodiku rozpisu RVŠ a vzhledem k dosti opožděnému termínu schválení rozpisu na této instanci byl značný tlak na neprodlené schválení rozpočtu UK.

I když projednávání rozpočtu muselo proběhnout ve velmi krátkém časovém intervalu, přesto se zdá, že neměl principiální nedostatky.

Významným počinem AS bylo zřízení „rezervního fondu“ UK, jehož prostředky byly účelově rozdělovány AS v průběhu roku na obnovu fondu nemovitostí UK. Ukázalo se, že většina z 278 nemovitostí patřících do užívání UK je v havarijním stavu a rozsah rekonstrukcí je takový, že by je jednotlivé fakulty mohly ze svých vlastních prostředků realizovat pouze v průběhu mnoha let. Smloučením prostředků nerozdělených na fakulty lze finančně zajistit akce na obnovu nemovitostí v odpovídajícím rozsahu. Tento postup realizovaný v r. 1992 se nesetkal se zásadními připomínkami. Po r. 1993 je připraven návrh soupisu hlavních rekonstrukčních akcí UK s kvalifikovaně určeným pořadím důležitosti a bylo by nanejvýš žádoucí zachovat zmíněný fond (s proměnlivou výší podle požadavků a výše rozpočtu UK) po dobu alespoň 3 – 4 let, kdy je možné předpokládat, že rozsáhlé rekonstrukce budou ukončeny a údržbu budov budou fakulty moci řešit ze svých rozpočtových prostředků.

Důležitým rozhodnutím AS bylo vyslovení souhlasu s přechodem celé UK na příspěvkovou organizaci od začátku r. 1993. Touto otázkou se AS zevrubně zabýval na dvou zasedáních v r. 1992 a poté bedlivě sledoval přípravu celého přechodu, aby se problémy spojené s tímto přechodem minimalizovaly. Včasná změna systému hospodaření se může stát výrazným impulsem pro rozvoj univerzity – mimo jiné i proto, že hospodářské útvary školy a fakult nashromáždí včas potřebné zkušenosti v nových hospodářských podmínkách.

d) Formulace zásad rozvoje UK

Na činnosti AS se ve všech oblastech ztelně odrážela skutečnost, že nebyla formulována koncepce dalšího vývoje UK. Téměř každé rozhodnutí, před kterým AS stál, bylo přijímáno velmi pracně a málo koncepčním způsobem, protože bylo vlastně rozhodnutím ad hoc. Z tohoto důvodu se AS snažil o zásadní změnu a ukončit tuto koncepční nejistotu. Je nasnadě, že jde o úkol nadmíru složitý, obzvláště v situaci ekonomické ochablosti, kdy navíc není jasně formulována ani státní politika ve vztahu k vědě a k VŠ a dokonce ani není vypracována ministerská koncepce RVŠ. Přesto se v průběhu r. 1992 podařilo vyjasnit ve spolupráci s vedením UK zásady koncepce rozvoje univerzity a dohodnout přípravu předběžného materiálu, který by sloužil jako východní zdroj pro obsáhlou diskusi na půdě jak AS, tak celé akademické obce univerzity. V současné době tento materiál připravuje kolegium rektora druhou verzi návrhu pro obsáhlou diskusi v rozšířeném plénu AS. Takto vyjasněný materiál bude určen pro další diskusi a pro orientaci v zásadních směrech. Jednotlivá konkrétní rozhodnutí pak bude možné přijímat mnohem snáze (a koncepčněji) a to nejen v AS UK.

B. Legislativní činnost

AS se především zabýval dokončením znění Statutu UK včetně příloh, v závěrečné fázi pak i s přihlédnutím k připomínkám MŠMT při jeho registraci. Nutno ovšem poznamenat, že žádná z připomínek MŠMT neměla zásadní charakter a Statut UK jako takový byl zaregistrován a je platný od začátku roku 1991. Průběžně byly zevrubně prodiskutovány a většinou schváleny i statuty všech fakult a organizační řády součástí UK.

Do této činnosti lze zařadit rovněž vypracování zásad PGS na UK, které AS prodiskutoval a schválil. Za zvláštní zmínku stojí schválení Řádu vysokoškolské koleje UK. Jím se AS zabýval v r. 1991, kdy se rozhodl řešit problematiku kolejí zásadním způsobem. Předně rozhodl, že jednotlivé koleje nebudou nadále spravovány jednotlivými fakultami, ale celý kolejní fond bude spravován UK. Toto rozhodnutí by mělo napomáhat odstranění uzavřených kolejních komunit jednotlivých fakult. Zavedení vyššího stupně samosprávy studentů na kolejích s rozsáhlejšími pravomocemi by mělo zlepšit účelovost ubytovacích zařízení. Protože šlo o zásadní změny v organizaci ubytování i běhu kolejí, bylo nutné vypracovat zcela nový kolejní řád. Této problematice musel věnovat AS mnoho úsilí v průběhu celého funkčního období, první verzi kolejního řádu vyhlásil rektor v září 1992, ale prakticky okamžitě začaly práce podstatné revisi podle požadavků K a M i správních rad. V současné době je vypracována a schválena 2. verze, která přesně odpovídá vyšším zákonným normám a ačkoli zůstala v hlavních zásadách nezměněna, lépe odpovídá praktickým podmínkám kolejí. AS se i nadále bude otázkou kolejí zabývat.

AS věnoval značnou pozornost i diskusím a připomínkám k zákonným normám buďto přímo určeným VŠ (Zákon o VŠ) anebo s činností VŠ úzce souvisejících (Zákon o vědě a technologiích, zákon o grantové agentuře apod.) Byl to zejména návrh novelizace zákona o vysokých školách, kterým se AS zabýval dosti zevrubně, na základě připomínek celé akademické obce UK vypracoval obsáhlé materiály, které předal jak MŠMT, tak RVŠ. Celou proceduru přípravy novely zákona o VŠ sleduje AS s velkou pozorností, zejména nyní, kdy byla otázka novelizace zákona o VŠ aktivována a zdá se, že přichází do finálního stádia. AS se jednoznačně vyjadřoval k provádění zákonných norem a předpisů – např. vyvolal jednání o soc. postavení studentů PGS, které bylo úspěšně uzavřeno, dále navrhuje zrušení věkové hranice 26 let pro přiznání soc. úlev studentům, svým návrhem prosazuje zrušení zdanění příjmů VŠ z hosp. činnosti podle platného zákona o VŠ, usiluje o vyjasnění postavení studentů ze SR na VŠ v ČR atd., všechny tyto návrhy je nutné nadále sledovat.

C. Činnost pracovišť – součástí UK

V AS proběhla v roce 1990 zevrubná diskuse o koncepci struktury rektorátu a součástí UK. Jejím výsledkem bylo usnesení, podle kterého je nezbytně nutné ponechat těmto centrálním složkám funkci koordinační a informační, avšak výkonnou funkci je potřeba přenést v maximální míře na fakulty UK. To se týkalo především vědeckých a vědecko-pedagogických pracovišť. Tuto tezi se snažil AS plnit po celou dobu funkčního období a snaží se o to nadále.

Výsledkem bylo např. zařazení Ekonomického ústavu UK do struktury FSV. AS se rovněž zabýval konkretizací návrhu Centra pro životní prostředí jako koordinačního pracoviště mezifakultního, podřízeného rektorovi. Obdobnou funkci plní i Centrum pro teoretická studia. V současnosti probíhá jednání o zařazení CERGE do struktury FSV, které není dosud uzavřeno.

Značnou pozornost věnoval AS projednání a ustavení Knihovny UK. Podle usnesení AS je připravován návrh projektu, který zatím není financován, i když se v době projednávání této záležitosti zdálo, že návrh technického projektu by mohl být v rámci UK schválen před koncem r. 1992. AS věnoval práci na projektu Knihovny UK maximální pozornost mj. i proto, že úzce souvisí s řešením informačního systému UK jako významného projektu značně ovlivňujícího další vývoj UK.

Jak již bylo uvedeno dříve, není tato zpráva kompletním soupisem jednotlivých akcí AS, dokonce si nečiní nárok ani na kompletní soupis nejdůležitějších aktivit. Chtěli jsme především poukázat na širší souvislosti mezi jednotlivými problémy v akademickém životě UK, na způsob řešení těchto problémů a na hlavní přetrvávající problémy nebo úkoly. Zdá se nám důležité zachovat jistou kontinuitu v činnosti AS UK do budoucna, i když je samozřejmé, že tato činnost bude

nezávislá a plně v kompetenci rozhodnutí nového AS. Je pravděpodobné, že snaho o stručnost způsobí na mnoha místech některé nejasnosti. AS UK však pověřil všechny své členy poskytováním zevrubných informací o celé činnosti AS za uplynulé období. V průběhu celé své existence AS UK nevyužil ani jednou možnost dané jednacím řádem prohlásit zasedání nebo jeho část za uzavřenou. Domníváme se, že tato okolnost rovněž podstatně přispívá k charakteristice práce odstupujícího senátu.

Pro nejbližší období se jako nejdůležitější zdají tyto problémy:

- rozpracování klíče pro rozdělení rozpočtových prostředků na rok 1993. V této souvislosti je nezbytné stanovit rozpočtová pravidla pro rektorát a všechny součásti UK
- - zhodnocení činnosti součástí UK:
 - Ústavu výpočetní techniky
 - Institutu základu vzdělanosti
 - Ústavu jazykové a odborné přípravy
 - Centra pro teoretická studia
 - Správy kolejí a menz
 - Vydavatelství Karolinum
 - Tanečního centra
 - Evropského informačního střediska
 - Centra pro životní prostředí
 - a další
- uzavření organizačního začlenění UNIVIDEO a CERGE do FSV
- zahájení realizace celouniverzitního informačního systému
- zprovoznění knihovny UK
- vypracování statutu nadace UK
- zároveň je nutné připomenout i přípravu novely statutu UK a všech souvisejících norem v souvislosti s novelou zákona o VŠ.

Ani tento výčet není a ani nechce být zcela konečný, protože by degradoval hlavní rys činnosti tohoto senátu – totiž pružnou a pohotovou reakci na měnící se situaci na Univerzitě i v celé společnosti. Věříme, že se nám to ve spolupráci s akademickými funkcionáři dařilo. Za to děkujeme všem členům AS UK a zejména těm, kdo přispěli k renomé, jemuž se senát v akademických i obecných kruzích těší.

Pestrý a mimořádně proměnlivý vývoj, který je možné očekávat, zaručuje i nastupujícímu senátu dostatečně mnohotvárnou činnost.

Do ní mu přejeme hodně sil a úspěchů.

QBFFFE.